

گئتمک ایسته بیرسن بهانه سیز گئت... صفحه ۳

لزوم آموزش به زبان مادری

۱. مبانی تنویریک لزوم آموزش به زبان مادری

اهمیت آموزش ابتدایی کودکان به زبان مادری آنان موضوع تحقیقات بسیاری بوده، برای نخستین بار در سال ۱۹۲۹ میلادی (۱۳۰۸ شمسی) کنفرانس علمی توسط دفتر بین‌المللی آموزش و پرورش در لوکزامبورگ تشکیل شد. در آن زمان تقریباً هیچ شبهه‌ای در این زمینه وجود نداشت. در مدت نیم قرن پس از این کنفرانس کتابهای موجود در زمینه آموزش و پرورش دو زبانه به بیش از ۲۰۰۰ عنوان رسیده است. نتیجه کنفرانس لوکزامبورگ بیانگر این حقیقت بوده که آموزش به زبانی غیر از زبان مادری، به رشد شخصیت کودک آسیب می‌رساند.

در سالهای بعد تحقیقات دیگری توسط یونسکو منتشر شد که همگی موید اصول زیر بودند:

* از نظر روانشناختی، آموزش به زبان مادری سبب درک بهتر مطلب میشود.

* از نظر اجتماعی سبب جذب راحت‌تر کودک در محیط اجتماعی خود میشود و به عنوان یک عنصر اصلی فرهنگی کودک را در ارتباط با گذشته فرهنگی خود قرار میگیرد.

* از نظر عاطفی، آموزش کودک به زبان مادری او را از گسستگی عاطفی نسبت به محیط درسی دور میکند.

* از نظر آموزشی، سبب بالا رفتن کمیت و کیفیت ارتباطات در داخل مدرسه و کلاس میشود و دانش آموز را از ابزار اصلی تفکر یعنی ارتباط، بر خوردار میکند.

"بلانک" و "هامر" اثبات کرده‌اند که در محیط متعارض درسی که تدریس به زبان غیرمادری صورت میگیرد، کودک در تنظیم و بیان تفکرات خود به زبان غیر مادری دچار مشکل میشود، عدم توانایی در بیان مسائل سبب کم حرفی و خود سانسوری و سرخوردگی عاطفی و احساس خجالت در او خواهد شد. "لابو" نشان میدهد که در چنین شرایطی کودک ترجیح میدهد در موقعیتی که برای او ناآشناست خاموش بماند یا به حداقل سخن بگوید.

تحقیقات دانشمندان متاخری چون "زان پیازه"، "کلاپارد"، "الون" و دیگران نیز همگی بر ضرورت استفاده از زبان مادری در یادگیری ابتدایی کودک تاکید دارند. کنار گذاشتن زبان دانش آموز در سالهای اولیه آموزش به معنی حرکتی خلاف با جهت اصلی آموزش و پرورش نوین است.

۲- سیاست آموزشی در ایران

چنانچه می‌بینیم کلیه دانشمندان علوم تربیتی مسئله تدریس به زبان مادری را برای کودکان به مثابه یک اصل مهم و پایه‌ای قلمداد میکنند و عدول از آن را جایز نمی‌شمارند.

اما در کشور ما سیاست آموزشی در مورد اقوام غیرفارسی، نه بر اساس اصول علم تربیتی بلکه متأثر از مقاصد عظمت طلبانه و تجاوزگرایانه شوونیستی بنیاد نهاده شده است. شاید نقل قولی از محمد علی فروغی نخست وزیر رضاشاه در مرحله آغازین اعمال این سیاست خالی از لطف نباشد، او در پیامی که به سال ۱۳۰۶ شمسی در مورد تدریس زبان فارسی در آذربایجان داده چنین میگوید:

"...حاجت به توضیح نیست که نشر معارف ایران و ایرانی زبان (فارسی زبان!) در آذربایجان و دور کردن مردم آن استان از خصوصیات غیر ایرانی (ترکی!) چقدر لازم است...با اینکه معلم دانا بسیار داریم، تدریس در آذربایجان می‌ترسم مشکل باشد. در هر حال راه این است که در مدارس ابتدایی شروع به تدریس را از تعلیم خط و قرائت بکنند، معلم باید بیش از هر کار با شاگرد مشغول گفتگو به زبان فارسی شود."

دولت با اتخاذ این سیاست تیشه به ریشه فرهنگی آذربایجان زد. در آستانه انقلاب مشروطه آذربایجان پیشگام نهضت تأسیس مدارس جدید بود و از این حیث در بین ایالات ایران با اختلاف چشمگیری حائز رتبه اول بود. در اثر اعمال سیاست های شوونیستی در امر آموزش در دوره رضاشاه آذربایجان این موقعیت ممتاز را از دست داد و به رتبه دوم پس از تهران تنزل یافت. در سال ۱۳۵۵ آذربایجان در مرتبه چهارمین استان کشور پس از تهران، فارس، و سمنان قرار داشت. (ر.ک. جدول)

...بقیه در صفحه ۴

سرمقاله

اصطلاح ملت در سال‌های اخیر بطور مکرر در نشریات دانشجویی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این اصطلاح بطور کلی از دو دیدگاه مورد بررسی قرار می‌گیرد. در دیدگاه اول ناسیونالیسم از لحاظ حقوقی به مجموعه انسان‌های تابع یک سرزمین که از لحاظ بین‌المللی به رسمیت شناخته شود اطلاق می‌شود. اما از دیدگاه دوم ملت یک گروه انسانی است که از تشکیل خود آگاه بوده و از گذشته‌ای مشترک و طرحی مشترک برای آینده و همچنین ادعای حق حاکمیت برخوردار است. چنانکه میدانیم از زمان روی کار آمدن رضاخان دولت مدنی که او و فرزندش با حمایت انگلیسیها و منورالفرکان پان‌فارس‌یست بنیان نهادند، اقدام به ملت سازی و ایجاد باصطلاح وحدت ملی در ایران با سرکوب فرهنگها و ملیتهای مختلف ایرانی نمودند تا تمام مردم ایران را در دایره یک ملت واحد ایرانی - که فقط خصایص یکی از ملت‌ها یعنی ملت فارس را داشت - جمع نماید

از نظر آنها و حامیانشان دولت مقتدر و مدرن به معنی تمرکز گرائی در همه زمینه های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و ... و نفی چندگونگی ها و ناهمگونی ها بود. این نظریات منفی در تمام دوران سلطنت پهلوی جامعه آن روز ایران را تحت الشعاع خود داشت. پس از انقلاب اسلامی نیز عدم تحلیل درست از به پیش کشیده شدن مطالبات برحق ملت‌ها و اقوام مختلف ایرانی باعث معلق ماندن این مطالبات شد و متأسفانه تاکنون نیز ظلم بر اقوام و ملت‌های غیر فارس ایرانی - که از زمان ظهور رضاخان تبدیل به یکی از تئوریهای اولیه حکومت‌های ایرانی گردیده - ادامه دارد. تشکیل دولت مدنی در ایران بر مبنای ترمکزگرایانه و غیر پلورالیستی و غیر دموکراتیک صورت گرفته و ملت سازی حاصل از آن با حقوق بشر و دموکراسی و ارزشهای انسانی تناقض یافته و اکثریت مردم مجبور بوده‌اند برای عناصر هویتی خاص خود همچون زبان و فرهنگ و... جایگزین اجباری قرار دهند. این عوامل باعث تضعیف حقوق طبیعی و ملی ملل غیر فارس این سرزمین بوده است.

پس از دوم خرداد ۷۶ جریان اصلاح طلبی مدعی گردید که خواهان حقوق انسانی و طبیعی شهروندان و توسعه پایدار و دموکراسی و... در ایران می‌باشد. اما این جریان نیز تاکنون مطالبات مدنی ملت‌ها و اقوام مختلف ایرانی را معطل نموده و با آن به سردی برخورد کرده و این مسایل از طرف اصلاح طلبان تنها در مواقع انتخابات و یا بحرانهای اجتماعی مطرح گردیده است.

بنابراین عدم توجه به مطالبات طبیعی و قانونی برحق ملیت های غیر فارس ایران از طرف حاکمیت و اصلاح طلبان موجب نافرمانی مدنی آنان می‌گردد که در انتخابات اخیر مشهود بود. بی‌گمان مردمی که درصدد دستیابی به حقوق اساسی و پایه‌ای خود از طریق دموکراتیک هستند برای بار دوم به ژست‌ها و خنده‌ها و جنجال‌های سیاسی نه خواهند گفت. اکنون مطالبات انباشته مردم و عدم توجه کافی به مطالبات با بیداری و هویت خواهی جوانان و دانشجویان آذربایجانی همراه گشته است و اگر به طور منطقی و عادلانه با آن برخورد نشود ممکن است تأثیرات سوئی به همراه داشته و سبب ایجاد تفرقه بین ملل ایرانی شود.

چشمه‌ها را باید شست جور دیگر باید دید

مدیر مسئول

E-mail: saber_abdi921@yahoo.com

آذربایجان مارالی

آی قیز ، گز مه آرالی ،
 کونلوم سندن یارالی ،
 گوزلرینه حیرانام ،
 آذربایجان مارالی ،
 سن بولاق اوسته گلنده ،
 قیقاجی باخیب گولنده ،
 آلدین صبر قراریمی ،
 آذربایجان مارالی ،
 من قوربانام گوزلره ،
 شیرین شیرین سوزلره ،
 بیر قوناق گل بیزلره ،
 آذربایجان مارالی ،
 او گونه قوربان کسره م ،
 گلمه سن سندن کوسره م ،
 گز مه سندن آرالی ،
 آذربایجان مارالی ،
 گنده ک قیرخ قیز یایلاغینا ،
 مارال جیران اویلاغینا ،
 ائنگ شوشا بولاغینا ،
 آذربایجان مارالی ،
 تورش سو اولسون یایلاغیمیز
 گوزل شوشا اویلاغیمیز ،
 سن اولایدین قوناغیمیز ،
 آذربایجان مارالی .
 ائل ماهنی سی

خبرلر

« شیرین عبادی اولین زن مسلمان ترک توانست جایزه صلح نوبل را ببرد »

سرویس خبر: جمعه ۱۸ مهر اطلاعیه کمیته مخفی پنج نفره صلح نوبل سال ۲۰۰۳ منتشر گردید و خانم شیرین عبادی به عنوان اولین زن مسلمان و ترک ایرانی مخترع به دریافت این جایزه ارزشمند و جهانی گردید .

خانم شیرین عبادی متولد ۱۳۲۶ در یک خانواده ترک همدانی می باشد. وی دارای مدرک دکترای حقوق از دانشگاه تهران است و اکنون با دو دختر ۲۳ و ۲۰ ساله و همسرش زندگی می کنند . او در دانشگاه تهران به صورت ساعتی تدریس می کند و به وکالت نیز مشغول است.

با توجه به اینکه جایزه صلح نوبل در سطح وسیعی مورد توجه جهانیان است و تا حدودی در بهبود وضع حقوق بشر در کشورهایی که شهروندی از آنها این جایزه را دریافت می کند تاثیر مثبتی می گذارد، از خانم شیرین عبادی به عنوان یک ترک ایرانی - که خود شاهد نقض حقوق طبیعی کودکان غیر فارس این دیار در خیلی از موارد از جمله حق آموزش به زبان مادری خود هستند - می خواهیم برای احقاق حقوق طبیعی کودکان ترک ایران نیز تلاش نمایند. و این موفقیت بزرگ را به ایشان تبریک عرض می نمایم .

« الهام علی اف با کسب اکثریت آرا رئیس جمهوری جدید آذربایجان شد »

سرویس خبر : کمیسیون مرکزی انتخابات جمهوری آذربایجان در پایان جلسه روز دوشنبه خود اعلام کرد: بر اساس نتایج قطعی شمارش آراء انتخابات ریاست جمهوری آذربایجان از مجموع دو میلیون و ۴۲۱ هزار و ۴۶۳ رای معتبر ، " الهام علی اف " با یک میلیون و ۸۶۰ هزار و ۳۴۳ رای ۷۵،۲۳ درصد آراء شرکت کنندگان را بدست آورد.

بر اساس این گزارش ، " عیسی قنبر " رقیب اصلی وی نیز ۱۳،۹۷ درصد آراء شرکت کنندگان را کسب کرده است. هیات ناظر ایرانی که برای نظارت بر انتخابات به جمهوری آذربایجان سفر کرده بود، نحوه برگزاری انتخابات را سالم ارزیابی کرده است.

الهام علی اف فرزند حیدر علی اف در رشته روابط بینالملل از دانشگاه دولتی مسکو فارغ التحصیل شده است و از سال ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۰ بعنوان استاد دانشگاه دولتی به تدریس مشغول بوده است .

« آذربایجان غربی دومین استان مهم کشور از نظر تعدد و تنوع آثار تاریخی و جاذبه های فرهنگی و هنری و طبیعی است. »

های فرهنگی و هنری و طبیعی است.

سرویس خبر: استان آذربایجان غربی که در عرصه جهانگردی و ایرانگردی به استان " هفت آسمان وهشت بهشت " لقب یافته، با وجود قابلیت های بسیار بالا در امر گردش گری هنوز به طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است.

این استان بر اساس اعلام مسئولان از نظر تعدد و تنوع آثار تاریخی ، جاذبه های طبیعی و فرهنگی دومین استان مهم کشور به شمار میرود . این استان با توجه به استقرار اقوام و تمدنهای باستانی و قرار گرفتن در حوزه های تمدنی آشوری ، کلدانی، اورارتویی، مانائی، ماد و پارس میراث دار بزرگترین و درخشان ترین تمدنهای بشری است. با توجه به این خصوصیات و استقرار تمدنهای دیگر در همسایگی اقوام و تمدنهای یاد شده ، این استان محل برخورد و تعامل تمدنهای باستانی بوده است. با وجود کاوش های باستان شناسی اندکی که در این استان انجام گرفته، آثار متنوع و متعددی از اقوام و تمدنهای مختلف بدست آمده که امروزه زینت بخش موزه های داخلی و خارجی است. از عمده این آثار که در نوع خود از شهرت جهانی برخوردارند، میتوان به سنگ نوشته اورارتویی، قلعه بسطام در خوی، کتیبه های سنگی محمود آباد و کلاشین در ارومیه و اشنویه و جام زرین حسنلوی نقره اشاره کرد که به غیر از جام زرین بقیه آثار در موزه ارومیه نگهداری میشوند.

آذربایجان غربی با داشتن حدود ۱۲۰۰ اثر و محوطه باستانی و تاریخی خود موزه بزرگی از تاریخ و تمدن اقوام ایرانی و غیر ایرانی است. موزه ارومیه که بعد از موزه ایران باستان غنی ترین موزه کشور محسوب می شود، محل نگهداری حدود ۱۱ هزار قلم اشیای فرهنگی و آثار تاریخی است.

سنی بیر نفر سنویرسه
 او منم
 سنی ایکی نفر سنویر سه
 بیرینجی سنون منم
 سنی اوچ نفر سنویر سه
 ان چوخ سون ادام منم
 سنی هنج کیم سنویر سه
 بیل کی من اولموشم

www.mehebbet.com

سن من سیز یئنه ده سن سن
 یالنیز من سیز
 من سن سیز اما
 تکجه منم
 هنج بیر کیمسه سینه
 سن گوزل سن
 آذربایجان تک
 ساچلارینی باری آچ
 داغیت-داغیت
 خوشوم گل میر زنجیردن
 "حمید شهناتی"

حلول ماه مبارک رمضان را به همه دانشجویان
 گرامی تبریک می گوئیم.

نصرت کسمنلی نین تانرییا قاووشماسینی بوتون آذربایجانلی لارا باش ساغلیغی وئریرک

توپراغین کؤکسونده بابا اوجاقی
توپراقتا باغلانان ایستینی دویون.
چورهک تک اوپورم من بو توپراغی
اولنده
گوزومون اوستونه قویون!...

سن ده آی سنوگیلیم،
گنتدین قار کیمی
قاییتسان،
قار کیمی لکه سیز قاییت!...

نه سنده محبت قارا پول دنیبل،
نه من د یلنچیم ال آچیم سنه ...
گنتمک ایسته بیرسن ...
او یول، اودا سن ...
بیر جوت گوز باخاجاق آرخانجا سنین .
گنتدین می ...
نه واختسا دؤنمک ایسته سن
تیکانلی یاستیغا دؤنه چک یئرین

گنتمک ایسته بیرسن ...
نه دانیش نه دین !
یوخ اول اوزاقلارتک دوماندا، چنده ...
نه بیمی سنومیشدین؟
دییه بیلمه دین،
ایندی یوز عیب گوروسن منده .

گنتمک ایسته بیرسن،
بهانه سیز گنت،
ایاتما مورگولو خاطیره لری
سسین همن سس دیر،
باخیشین اوگنی،
گندیرسن،
سسین ده یاد اولسون باری ...

گنتمک ایسته بیرسن...

گنتمک ایسته بیرسن،
بهانه سیز گنت،
ایاتما مورگولو خاطیره لری .
سسین همن سسدیر،
باخیشین اوگنی،
گندیرسن،
سسین ده یاد اولسون باری...

سن دنیز قویونا توللانمیش چیچک،
اوستونه دالغالار آتیلاجاقدیر .
ساختا محبتین
ساختا سند تک
نه واختسا اوستونده توتولاجاقدیر .

دؤشه نیب یوللارتک آیاقلارینا
سه نه یالواریم می...
بو مومکون دنیبل !
قویارام قلبیم تک ووقاریم سینا
آچالیب یاشاماق عؤمور - گون دنیبل .
دنمیرم سن اوجا بیر داغسان، ایبل،
دنمیرم قالیبدیر علاجیم سنه .

آغلا! تبریزیم آغلا!

ملاقات چاغیندان ۱۰ دقیقه کنچیمیشدی. مین یالوار یاخاریلا امام خمینی خسته خاناسینین icu ریه-دیالیز بولومونه گنتمه یه اذن آلدیق. بیر دسته قیزیل گول ساغ الیمده و "هامی سی سئوگی دندیر" کیتابی سول الیمده دیر، یاشیل استریلیزه پالتارلاری گنئیپ ایچری گیردیک. خسته لری تختلار اوستونده گورمکن کدرلندیم. بیرنجی تختین اوستونده ساچلاری آغ قوللاری سرم لار اثرینده گوم گوی اولان بیر کیشی یاتمیشدی. داها چوخ کدرلندیم. بو کیشی من دیین نصرت دنیبل من نصرتی بیرنجی دفعه بنله جه گورمک ایسته میردیم. الیمده کی قیرمیزی گول دسته سی، اللریم سویو یار کن یتره دوشدو. دویونجا آغلاماق ایسته بیردیم، اما اتامین "کیشی آغلاماز" سوزونو یادیم سالیب گوز یاشلاریمی اوز کپریک لریمده قوروتدوم. مصنوعی تنفس و باشقا چنشیلی دستگه لار باشین اوستونده ایشله بیردی. اللریمی قویدم اللرین اوستونه. نرمال حالتدن چوخ سویوق اییدی. نصرتین کیتابین اوستوندمکی عکسه باخدیم بیر ده نصرتین اوزونه. هر نه بی دئشلمیشدی. او اورک کی بیر عؤمور سئوگی یه چیر پینمیشدی، ایندی نئجه دستگه گوج ایله چیر پینردی. دندیم من سندن " گنتمک ایسته بیرسن بهانه سیز گنت"، " قار کیمی قاییت" و... شعر لری ایشیتمک ایستیردیم. اما حیف کی سسیمه سس وئرمه دی. داها کدرلندیم. اوزومه اومود وئریردیم کی یوخ! نصرت بو تزلیک له اولمز. بیر عؤمور شعرلرله یاشادیغیم شاعیرهله یاشایاجاق، هله ینی شعرلر سؤیله یه چک...

ملاقاتین سونوندا بیر مکتوبدا اونا درلدشیم و یازدیم کی نصرت بی اولمز، چونکی اورک لرده ایز سالان شاعیر مین ایللر یاشایاجاق و اونون

انلری اونون شعرله یاشایاجاق... مکتوب گولرین یانینا قویدوق کی گوز آچیب اونلاری گورمکن سنومیشدیم.

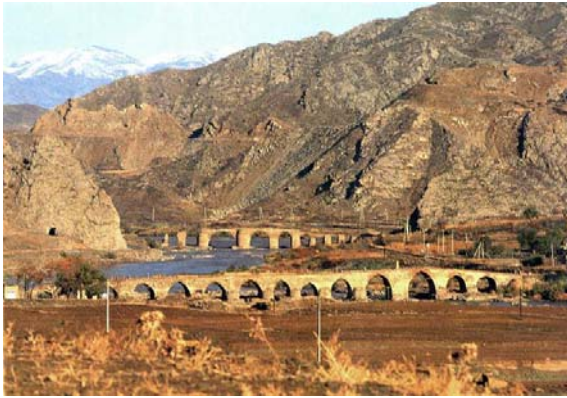
سونرا خسته خانادا "راحيله خانیم" نصرتین حیات یولداشیلا گوروشدوک. چوخ کدرلی گورونوردو. بیزه دندی تبریزده غریب و اورگینین غم سوفره سینا بیزه آچدی. دوداقلاری بوزوشدو و گوزلرینده یاش دالغالاندی. دندی ادامسیزام و ادامسیزین قانی آرادا باتار .

بو سوزلر منی داها آلیشدیردی. نئجه قطره یاش گوزلریمدن سوزدو و یتره دوشدو. اوز اوزومه دندیم نصرت بی تبریزده غریب و ادامسیزدی؟! اوندان نصرتین بو شعر ی یادیم دوشدوکی "منیم بو شهرده کیمیم وار آخی؟" و نئجه دوز یازیب .

ایکی گون سونرا بیر قارا خبر ایشیتدیم: نصرت کسمنلی تانری رحمتینه گنتدی. بو خبردن اوزولدوم. دامارلاریمدا قان سویودو. یوخ! نصرت اولمه ییب و بنله یوکسک شاعیر اولمز. او دیریدیر و بننه ماهنی لاردا دینله یه چک.

نه اولور آلاهییم آبیروما بیزی ایشیت سنون لرین غم فریادینی نصرت قار کیمی لکه سیز گندی و قار کیمی ده لکه سیز ببتدی. بیر عؤمور سئوگی دن یازیب دندی: آغلاما تبریزیم! آغلاما! اما بو گون دنمه لی ییم: آغلا! تبریزیم آغلا! یالنیز قالان و اوز وطنینده غریب اولن اولو شاعیرین اولمه یینه.

آیدین آراز

گونشه

یویورن

اوشاق

نردیوان قویاجاق بوللارا،
 کۆرپو قویاجاق چاپلارا،
 گۆیچه دن آزا،
 آرازدان بورچالییا!...
 آلین بو اوشاغی آریا،
 آرزوسو گوجوندن بؤیوک،
 اوره یی ایچیندن بؤیوک.
 آددیم آتماق ایسته بیر،
 آددیمی قیچیندن بؤیوک...
 گونشه یویورن اوشاغین
 اوزو یوخوشا دوغرو!
 بو بیر پارچا اوشاغین
 کۆرپه قلبینده آغری.
 یا گونشه چاتاجاق،
 یا پارتلایاجاق باغری...
 هله کی، گونشه یویورور
 نیکان باتاجاق آیغی یالین،
 اود یاندیراجاق
 اللری یالین،
 بؤیوکلر! بو اوشاقدان
 موغایات اولون!...

گونه شه یویورن اوشاق
 گونه شه یویورن اوشاغین
 نیکان باتاجاق آیغی یالین،
 اود یاندیراجاق اللری یالین.
 یویورور آرزو جیغیریا
 بؤیوکلر موغایات اولون!...
 گونه شه یویورن اوشاغین
 قلبینده گؤیلر کنچیر.
 اوشاق گؤیلردن کنچمک ایسته بیر.
 سیخیب بولودلاری دره لره
 دیونجا ایچمک ایسته بیر.
 گؤتوروب آی اوراغینی
 قارا- قارا بولودلاری
 بیچمک ایسته بیر.
 گونه شه یویورن بو اوشاق
 گونه شه کؤچمک ایسته بیر.
 گونه شه یویورن اوشاغین
 الینده کپنک توزو،
 اینبنده قاریشقا اولوسو،
 گوزونده خدافرین کورپوسو...
 هیامیش بزرگداشت «شاه اسماعیل صفوی» در آنکارا برگزار شد.

همایش بزرگداشت «شاه اسماعیل صفوی» در آنکارا برگزار شد.

سرویس خبر- همایش بزرگداشت چهره ادبی و عرفانی «شاه اسماعیل صفوی» متخلص به «ختایی» در آنکارا و به همت انجمن فرهنگی و هنری «حسین غازی» برگزار شد. در این همایش سه روزه جمعی از استادان دانشگاه های ترکیه، ایران و جمهوری آذربایجان، با ارائه مقالاتی به تجلیل از شخصیت ادبی و عرفانی شاه اسماعیل صفوی پرداختند. در این همایش رئیس انجمن فرهنگی «حسین غازی» طی سخنانی از شاه اسماعیل صفوی با عنوان شخصیتی که ارزش مشترک سه کشور ترکیه، ایران و آذربایجان است، یاد کرد. وی گفت: اگرچه شاه اسماعیل یک شخصیت تاریخی و بنیان گذار یک سلسله حکومتی در ایران است، اما شعر او به عنوان یک شاعر عارف در جای جای سرزمین آناتولی جاری است و در عبادات جمعیت های علوی ترکیه جایگاه خاصی دارد.

دکتر «جواد هیئت» از محققان ایرانی شرکت کننده در این همایش نیز طی سخنانی با اشاره به تأثیرات شاه اسماعیل خطایی در فرهنگ و ادب آذربایجان گفت: این عارف و شاعر بزرگ دارای اشعار ترکی در سبک های وزنی عروضی و هجایی است. وی با اشاره همگرایی کشورها در مناطق مختلف جهان گفت: ما نیز باید با تکیه بر مشترکات فرهنگی ارتباط خود با کشورهای همسایه و مسلمان گسترش دهیم.

هفته نامه ادبی اجتماعی فرهنگی و تاریخی دانشگاه تبریز
 صاحب امتیاز و مدیر مسئول: صابر عیدی
 هیئت تحریریه: محمود ابراهیمی، حسن مختار، ناصر الدین
 علیزاده، علی حسن زاده
 امور تایپ و کامپیوتر: جابر پولادی، حامد توفیق، مجید
 گنجعلی،
 جمال عزیز پور.
 همکاران این شماره: علی حاجی زاده، حبیب عابدی،
 احسان نجفی نسب، پریسا احمدزاده، افسون کریمی، الناز
 جانعلی پور، محمد فتحعلیلو، حمید زارعان، رحمان چوپانی،
 رسول روحی، کمال ترابی، اصغر عباسی، علی رواقی،
 سعید عیسی پور
 آدرس: خوابگاه ولیعصر (بهشتی) اتاق: ۲۲۴

E-mail: az_guneshi@yahoo.com

ادامه از صفحه اول...

در سال های پایانی حکومت محمدرضا پهلوی به لحاظ درصد باسواد در بین استان های ایران در رده های میانی جدول قرار داشت. به عبارت دیگر وضعیت باسواد در آذربایجان در سطح ایران در حد متوسطی بود. اما پس از انقلاب اسلامی به علت تداوم سیاست پیشین نه تنها روال افت تحصیلی و تقلیل مرتبه باسواد آذربایجان بهبودی نیافت، بلکه با سرعتی بیشتر، سیر قهقرائی خود را طی کرد جدولی که بر اساس آمارهای سازمان برنامه و بودجه تهیه شده است بیانگر این واقعیت می باشد. در سال ۱۳۶۵ آذربایجان شرقی در بین ۲۴ استان به مرتبه بیستم و آذربایجان غربی به مرتبه بیست و دوم سقوط کرده است.

در سال ۱۳۷۵ در بین ۲۶ استان، آذربایجان شرقی مقام نوزدهم، زنجان بیست و یکم، اردبیل بیست و دوم و آذربایجان غربی مقام بیست و چهارم جدول را دارند. چنانچه در این جدول ملاحظه می شود از بین ۱۳ استان رده اول، در ۱۰ استان، زبان فارسی، زبان عمده و رایج اهالی را تشکیل می دهد.

دکتر پاپلی یزدی که طی مقاله ای در نشریه تحقیقی جغرافیا به طرح مسئله پرداخته می نویسد: عدالت اجتماعی و روح اسلامی و جلوگیری از اسراف در سرمایه های مادری و نیروی انسانی جامعه به ما حکم می کند در امر آموزش و پرورش با مسئله زبان بطور جدی برخورد کنیم. و برای نواحی که زبانهای غیر فارسی در آنها رواج دارد، برنامه خاصی در نظر بگیریم. این سخن تازه ای نیست و تکرار مکررات است، ولی اگر جامعه ای می خواهد از همه امکانات و نیروی انسانی خود بهره برد و در عین حال مخارج بیهوده ای را صرف کسانی که در آخر سال به علت مشکلات مربوط به زبان در کلاس مردود می شوند، نکند باید راه حل های مناسبی برای این مشکل اساسی بیابد و از سیاست های یکسان سازی زبانی و قومی که خاص کشورهای زیرسلطه استعماری و استبدادی است و با روح اسلام مغایرت دارد، دوری کند.

رتبه استان	۱۳۶۵	۱۳۷۵	زبانهای عمده و رایج
اول	تهران	تهران و قزوین	فارسی-ترکی
دوم	اصفهان	اصفهان	فارسی
سوم	سمنان	سمنان	فارسی
چهارم	یزد	یزد	فارسی
پنجم	گیلان	قم	فارسی
ششم	فارس	فارس	فارسی-ترکی
هفتم	مازندران	بوشهر	فارسی-ترکی
هشتم	مرکزی و قم	خراسان	فارسی-ترکی
نهم	بوشهر	مازندران	مازندرانی-ترکمنی
دهم	خوزستان	مرکزی	فارسی-ترکی
یازدهم	کرمان	گیلان	گیلکی-ترکی
دوازدهم	زنجان و قزوین	کرمان	فارسی-ترکی
سیزدهم	چهارممال و بختیاری	همدان	فارسی-ترکی
چهاردهم	همدان	خوزستان	عربی-فارسی
پانزدهم	خراسان	چهارممال و بختیاری	لری-ترکی
شانزدهم	باختران	ایلام	کردی-لری
هفدهم	کهگیلویه و بویر احمد	باختران	کردی-لکی
هجدهم	لرستان	کهگیلویه و بویر احمد	لری-ترکی
نوزدهم	ایلام	آذربایجان شرقی	ترکی
بیستم	آذربایجان شرقی و اردبیل	لرستان	لری-ترکی
بیست و یکم	هرمزگان	زنجان	ترکی
بیست و دوم	آذربایجان غربی	اردبیل	ترکی
بیست و سوم	کردستان	هرمزگان	فارسی-عربی
بیست و چهارم	سیستان و بلوچستان	آذربایجان غربی	کردی-ترکی
بیست و پنجم	-	کردستان	کردی-ترکی
بیست و ششم	-	سیستان و بلوچستان	بلوچی-فارسی